

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 12

שאל נא את הכהנים תורה

א. מדהים! שוב קריעת ים סוף, אבל בפעם הזאת ים סוף התייבש לעולם ונהר פרת נחלק לשבעה מקומות. יהודים חוזרים מכל קצוות תבל (ישעיה יא טו-טז). כולם שרים ורוקדים בתופים ובמחולות וכל כלי שיר. ברוך ה' אני טהור והכינור שלי טהור, אבל בעודי מנגן ושר נפל מעט רוק על הכינור וידי נגעו בו, האם הכינור נטמא? (חגיגה כ.).

ב. העבודה מתחילה בבית המקדש, אלפי כהנים עומדים בתור להסתפר כדי לחתוך את הפאות כי הרי יש חיוב מיתה בידי שמים לעבוד בפרועי ראש¹, הלכתי להביא את מכונת הגילוח שלי והתחלתי לחבר את המספר 2 שעשוי מברזל למכונה, פתאום נזכרתי שהמספר 2 היה באוהל המת, האם נטמאתי? (עי' כלים פ"א מ"ב ורמב"ם פ"ט ה"א)

ג. אני מתכוון לקרבן פסח וכבר עשיתי הזאת מי חטאת על כל הכלים שלי ועל כל מה שבבית שמקבל טומאה, יש לי מלחיה שיש לה מכסה, האם אני צריך להזות גם על המכסה או מספיק להזות על עיקר הכלי? (פרה פ"ב מ"י)

ד. האם אבזם של חגורה שאפשר להורידו מהחגורה מקבל טומאה? (רש"י שבת נב, ד"ה טהורה)

ה. יולדת פתחה לי את מגירת הגרביים, אז כל הגרביים מקבלים טומאת משא. האם אני יכול להטביל את הגרביים ולבזבז אותם לביהמ"ק או שצריכים הערב שמש?

הלכתא למשיחא

בואו נמשיך לטומאת אוכלין. למדנו שאדם וכלי מקבלים טומאה רק מאב הטומאה (טמא מת, יולדת וחברותיה, שרץ, נבלה, ומת עצמו אין צריך לומר שהרי הוא אבי אבות טומאה). אבל אוכלין ומשקין נטמאים אף מראשון לטומאה. זאת אומרת שאם אב הטומאה נגע בכפית, הכפית נעשה ראשון לטומאה ומטמא אוכלין ומשקין להיות שני לטומאה. האוכלים שנעשין שני לטומאה אינם מטמאים עוד אוכלין של חולין או מעשר שני.

אז אם רחל היולדת נוגעת בסיר (אם של מתכת בכל מקום ואם של חרס אם הכניסה ידה אל תוכו גם בלי לגעת), הסיר נעשה ראשון והמקרונים שבפנים נעשין שני (בכלי חרס כל מה שבתוכו ואילו בכלי מתכת רק מה שנגעה בסיר), אם אדם טהור הוציא המקרונים והניחן על צלחת ושם נוגע בשניצל, השניצל טהור.

בחלה ותרומה אין הטומאה נפסקת בשני לטומאה אלא ממשיכה עד שלישי לטומאה, אז בציור הנ"ל אם המקרונים נגעה בלחם שהוא תרומה, הלחם נהיה שלישי לטומאה וצריך לשורפן. בקדשים (בשר הקרבן או חלות תודה) אין הטומאה נפסקת בשלישי אלא ממשיך עד רביעי לטומאה, ואם למשל התרומה (הלחם) שהיא שלישי לטומאה נגעה בבשר הקרבן, הבשר נפסל וצריך שריפה. אמנם אם החלה הנ"ל לא היתה תרומה, לא היתה פוסלת את בשר הקדשים, כיון שמעולם לא נטמאה החלה.

חז"ל גזרו על משקין (טל, מים, יין, שמן זית, דם, חלב, דבש דבורים) להיות תמיד ראשון לטומאה ושוב עושין שני לטומאה. אז אם למשל המקרונים שהוא שני לטומאה נגע בחלב, והחלב נגע בדגים, והדגים נגעו במים, והמים ניתזו על צ'פס, והצ'פס נפל תוך היין, והיין נטף על קוגל, והקוגל נגע בדבש, והדבש נפל על לביבות, והלביבות נגעו בשמן, וטיגנת ביצים בשמן זה, הביצים טמאים (עי' טב"י פ"ב מ"ד).

לדעת הרמב"ם (פ"ט"ז טומ"א ה"ד) משקין אחרים כמו מיץ תפוזים או מיץ תפוחים, אם יש בהם אפילו טיפה של מים יש להם דין מים לענין טומאה, אבל לדעת הראב"ד צריך רוב מים. אבל מיץ בלי שום מים אין לו דין משקין.

טב"י יוצא מן הכלל בהלכה זו, לטב"י יש דין שני ואינו מטמא חולין אבל פוסל את התרומה, אם נגע טב"י ביין (תרומה), היין נטמא להיות שלישי ושוב אינו מטמא חולין או תרומה.

אוכלין מקבלים טומאה גם אם הוא רק פירור (י"א מן התורה וי"א מדרבנן), אבל בכדי לטמא אוכלים או משקין אחרים צריך שיעור כביצה. אז אם רחל היולדת נגעה בפירור וזה נפל בקערה של אוכלים ומשקין, אין נטמאין כי אין בו שיעור לטמא. יש שני אופנים שפירורים מצטרפים לשיעור כביצה, א. אם פירורים בשיעור כביצה נוגעים בדבר אחר בבת אחת, ב. ע"י משקין, למשל דגני בקר בתוך קערה של חלב, הכל מצורף, ואם אוכל נגע בחתיכה שחציה בתוך החלב, על החלק היבש שמחוץ לחלב, זה נחשב כאילו נגע בכביצה אוכל.

השיעור הנ"ל לטמא נאמר רק באוכלין אבל במשקין גם טיפה קטנה של משקין טמאים מטמא אם נוגע באוכלין (כ"ה דעת הריב"א ר"י ור"ת בפסחים יד,א, והרמב"ם טומ"א פ"ד ה"ב, והראב"ד ספ"א ממשכב ומושב, ודלא כדעת התוס' חולין פז,ב, והר"ש כלים פ"א מ"ג שסוברים שצריך שיעור רביעיית). הדין הנ"ל שמשקין שנטמאו מטמאין דבר אחר להיות ראשון הוא

¹ כך שמעתי ממור"ר הגר"ש מילר שליט"א, וכן הוא הפשוטות, וכן נקט המקדש דוד [לז,ב] ואילת השחר זבחים יט, וכ"י מאבן האזל פ"א מביאת מקדש ה"ט. ובספר יכהן פאר זבחים שם נקט בפשוטות שא"צ לגלחן, וכ"כ הגר"י זילברשטיין [חשוךי חמד גיטין נח] בשם הגר"ש אלישיב, וכ"כ בשם הגר"ח קנייבסקי, והגאון ר"מ שטרנבוך בזבחי קדוש [זבחים יט].

רק מדרבנן וכמו שנתבאר, ואשר ע"כ אם יש ספק, הוא ספק דרבנן וטהור. עוד חילוק בין אוכלין ומשקין הוא שאוכלין צריכים הכשר לקבל טומאה ואילו משקין נטמאין גם בלי הכשר, ישנם הרבה הלכות הנוגעים להכשר שא"ה נדבר בהם בגליון הבא.

תשובות לשאלות גליון שעבר

א. השמחה היא אין סופית (ישעיה נא, יא). הקב"ה שוב כחתן עם כלתו האהובה (שם סב,ח), אנו שוב מסתובבים עם כתרי 'נעשה ונשמע', הקב"ה הראה לנו איך שכל הצרות באמת היו ברכות (שם סו, יג), הקב"ה כ"כ גאה בעמו שדבק בו במשך כל הגלות הארוכה (שם כו, ב), הייתי שיכור משמחה (שם סו, יד) עד שבטעות לקחתי גרב מסל המקוה (שהוא ראשון לטומאה) והנחתי בתוך סל הכביסה הרגיל ושמתי במכונת כביסה, האם כל הכביסה נטמאה? (עי' פרה פ"ח מ"ח) תשובה: כן, אע"ג שכלי שהוא ראשון לטומאה אינו מטמא עוד כלי אבל כלי מטמא מים, ומשקין מטמאים כלים מדרבנן, אז המים מטמאין את כל הכביסה (וגם את מכונת הכביסה אם הוא מקבל טומאה). יש לציין שבכמה מכונות כביסה כשהמים נכנסים למכונה מיד מתערבבים עם הסבון ונעשה אינו ראוי לאכילת אדם קודם שנוגע בגדים, באופן כזה נחלקו הרמב"ם והראב"ד אם נטמאים המים, לדעת הרמב"ם (טומאת אוכלין פ"ב ה"ד) אינו נטמא ואילו לדעת הראב"ד נטמא, ואם נפסל מאכילת כלב גם הרמב"ם מודה. אמנם למעשה אין כ"כ נפ"מ, מכיון שבסוף התהליך יוצאים מים נקיים.

ב. זרקתי כפית שהיתה ראשון לטומאה במטבח ואני לא בטוח אם נגע בעוגיות שהיו על הדלפק, האם נטמאו מדין ספק טומאה ברשות היחיד? (עי' טהרות פ"ד מ"א)

תשובה: לא, ההלכה שספק טומאה ברה"י טמא הוא רק אם יש לטומאה מקום, ויש ספק אם הטהור נגע בה, אבל אם הטומאה או הדבר הטהור עפים באויר ויש ספק אם נגעו אחד בשני, באופן כזה טהור (טהרות פ"ד מ"א).

ג. עליתי על טרמפולינה שיוולדת היתה עליה קודם לכן, האם אני טמאה?

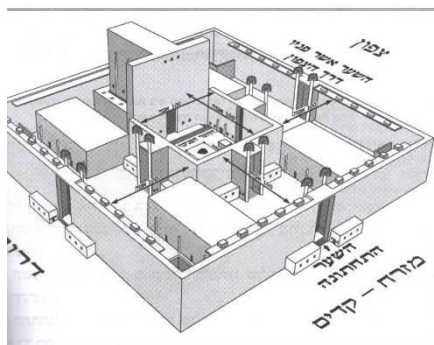
תשובה: אם נחשיב טרמפולינה כדבר המקבל טומאה כי העמודים והקפיצים של מתכת, ומעמידים את הטרמפולינה, אז הטרמפולינה נטמאת מדין נעשה למדרס וממילא גם אתה נטמא (זה חלוק מסולם למשל כי שם אין המדריגות נעשות למדרס אלא רק כדי לעלות למעלה), מה שהטרמפולינה נטועה בקרקע אין נחשב בכך כעשוי לשמש עם הקרקע, בזה הוא דומה לאוהל שכיון שהחיבור לקרקע רק כדי שלא יעוף ע"י רוח אינו חשוב עשוי לשמש עם הקרקע ומקבל טומאה.

ד. האם אכילת חולין בטהרה הוא חיוב או רק הידור?

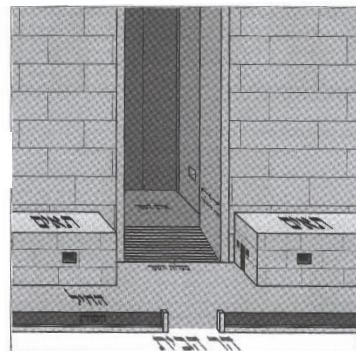
תשובה: הרמב"ם (פט"ז טומאת אוכלין ה"ח) כותב שמותר לכתחילה לאכול חולין טמאים אבל חסידים הראשונים נזהרו מזה. רש"י (חולין לה, א) סובר שכהן אסור באכילת חולין טמאים, יש צד שהוא מן התורה ויש צד שהוא רק מדרבנן, ויש כמה מקומות שרש"י כותב שאף לישראל יש איסור עכ"פ מדרבנן (גיטין סא. ד"ה רבא בכורות ל. ד"ה הטהרות). תוס' בחולין ב, ב מצטט מימרא של חז"ל שדורשת הפסוק 'והייתם קדושים', אזהרה לבני ישראל שיאכלו חוליהן בטהרה. בכל אופן, כדי להיחשב חבר שנאמן על הטהרות צריך לקבל על עצמו לאכול חולין בטהרה (בכורות ל, ב).

ה. אם אני טמא מת, עד איפה מותר לי לעלות בהר הבית?

תשובה: מן התורה מותר לטמא מת לעלות עד מחנה שכינה. בבית המקדש השני זה התחיל בשער ניקנור, בבית המקדש השלישי זה נקרא חצר הפנימית. בבית המקדש השני יש איזור מחוץ לעזרת נשים שנקרא חיל, החיל היה רחב עשר אמות וחז"ל החמירו לאסור לטמא מת להיכנס לחיל. רש"י (יחזקאל מ, ו) מסביר שאף בבית המקדש השלישי יהיה חיל מחוץ לחצר החיצונה (כפי הנראה בציור כאן למטה שנדפס ברשות מספר תבנית הבית). המלב"ם כותב שהחדרים שנקראים תאים יהיו במקום החיל.

צורת בית השלישי

יהי רצון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות